

2024/774

5.3.2024 г.

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2024/774 НА КОМИСИЯТА**от 1 март 2024 година****относно Кодекс на практиките за съвместно създаване между промишлеността и академичните среди за оползотворяване на знанията**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) В Препоръка(ЕС) 2022/2415 на Съвета ⁽¹⁾ относно ръководните принципи за оползотворяването на знанията на държавите членки се препоръчва да насърчават и улесняват мултидисциплинарни и междудисциплинарни сътрудничества с цел да стимулират оползотворяването на знанията в Европа.
- (2) Укрепването на съвместното създаване, съвместното производство и оползотворяване на знания между страните, ангажирани в промишлеността, научните изследвания и иновациите и по възможност и други заинтересовани страни, като публични органи и гражданското общество, е от ключово значение за укрепване на екосистемата на научните изследвания и иновациите (НИИ) на Съюза. Съвместното създаване между промишлеността и академичните среди предполага системни взаимоотношения на базата на общи интереси между различните заинтересовани страни. Поради тази причина то обхваща по-широк спектър от взаимодействия отвъд съвместните научни изследвания и трансфера на технологии.
- (3) Ефективното сътрудничество между промишлеността и академичните среди е от ключово значение за ускоряване на внедряването на иновативни решения и за разработването на нови технологии, продукти и услуги с цел преодоляване на най-належащите обществени предизвикателства, като гарантиране на справедлив екологичен и цифров преход. В Новата европейска програма за иновации ⁽²⁾ и Европейската стратегия за университетите ⁽³⁾ сътрудничеството между университетите и промишлеността е определено като жизненоважен канал за създаването, оползотворяването и разпространението на нови знания. Освен това в Заключенията на Съвета относно Новата европейска програма за иновации ⁽⁴⁾ се подчертава, че ефективното сътрудничество между научните изследвания, бизнеса и публичния сектор е една от движещите сили за оползотворяване на знанията.
- (4) В Заключенията на Съвета относно Европейска стратегия за засилване на ролята на висшите учебни заведения за бъдещето на Европа ⁽⁵⁾ е подчертано, че висшите учебни заведения следва да бъдат допълнително насърчавани да превършат знанията в умения, компетентности и иновации чрез развиване на тясно сътрудничество с икономическите, социалните и промишлените партньори в рамките на местните и регионалните екосистеми за научни изследвания и иновации и чрез улесняване на междусекторната мобилност между висшите учебни заведения и други партньори.
- (5) В Препоръката на Съвета ⁽⁶⁾ относно европейска рамка за привличане и задържане в Европа на талантите в областта на научните изследвания, иновациите и предприемачеството на държавите членки се препоръчва да поставят акцент върху схемите, целящи да укрепват уменията, необходими на изследователите, за да участват в дейности по оползотворяване на знанията. Тези схеми включват повишаване на осведомеността и обучение по сътрудничество между промишлеността и академичните среди. Препоръчва се и да се насърчават и подкрепят системи за оценка и възнаграждаване на изследователите. Тези системи, наред с другото, признават многообразие от резултати и дейности, включително оползотворяване на знанията, сътрудничество между промишлеността и академичните среди, основано на факти изготвяне на политики и взаимодействие с обществото.

⁽¹⁾ Препоръка (ЕС) 2022/2415 на Съвета от 2 декември 2022 г. относно ръководните принципи за оползотворяването на знанията (ОВ L 317, 9.12.2022 г., стр. 141, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/2415/oj>).

⁽²⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Нова европейска програма за иновации, COM(2022) 332 final.

⁽³⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно европейска стратегия за университетите, COM(2022) 16 final.

⁽⁴⁾ Заключения на Съвета относно новата европейска програма за иновации от 17 ноември 2022 г. (Документ 14705/22 на Съвета).

⁽⁵⁾ Заключения на Съвета относно Европейска стратегия за засилване на ролята на висшите учебни заведения за бъдещето на Европа (2022/C 167/03).

⁽⁶⁾ Препоръка на Съвета от 18 декември 2023 г. относно европейска рамка за привличане и задържане в Европа на талантите в областта на научните изследвания, иновациите и предприемачеството (ОВ C, C/2023/1640, 29.12.2023 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1640/oj>).

- (6) Международното сътрудничество е ключов елемент за НИИ, тъй като улеснява достъпа до нови пазари и насърчава мрежа, свързваща талантите; науката и технологиите обаче са и в центъра на геополитически напрежения в претърпяваща трансформация глобална среда ⁽⁷⁾. Други промени, като прехода към отворена наука и преминаването към отворени иновации, пораждаат както предизвикателства, така и възможности в развиващата се екосистема на НИИ. Очакванията са тези промени да осигурят високи постижения и въздействие на инвестициите на Съюза в НИИ и гарантиране на интересите на Съюза. В тази връзка Наборът с инструменти за справяне с чуждестранната намеса в областта на научните изследвания и иновациите ⁽⁸⁾ спомага за повишаване на осведомеността и изграждане на устойчивост в сектора на НИИ в Европа с цел засилване на сигурността в съвместните дейности в сферата на НИИ ⁽⁹⁾.
- (7) Съвместните дейности в сферата на НИИ представляват предизвикателства, понеже включват различни партньори с различен културен и професионален профил, мотивации и интереси ⁽¹⁰⁾. Тези партньори включват университети, научноизследователски организации, местни общности, предприятия, включително малки и средни предприятия (МСП), неправителствени организации и социални партньори.
- (8) Целта на настоящата препоръка е да се предоставят подробни насоки и инструменти за участниците в НИИ. Настоящата препоръка следва да улесни изграждането на благоприятстваща среда и условия за процъфтяване на съвместното създаване. С нейна помощ следва да се разработват интерактивни модели и тя следва да насърчава ролята на посредниците и цифровите платформи, които улесняват съвместното създаване и спомагат за по-доброто съответствие между предлагането и търсенето в сферата на иновациите.
- (9) Настоящата препоръка надгражда върху приноса от мрежата за партньорски практики за сътрудничеството между промишлеността и академичните среди за оползотворяване на знанията. Кодексът на практиките отразява новите насоки, въведени с Препоръка (ЕС) 2022/2415, тъй като насърчава връзките и съвместното създаване между всички участници в областта на НИИ и подчертава значението на предприемаческите умения и практики. Той допринася и за действието за „Актуализиране на насоките на ЕС за оползотворяване на знанията“, което е част от програмата за политиката за европейското научноизследователско пространство (ЕНП) за периода 2022—2024 г. ⁽¹¹⁾.
- (10) Всички участници от сферата на НИИ, ангажирани в съвместно създаване между промишлеността и академичните среди, се насърчават да спазват настоящата препоръка. Това включва университети и други висши учебни заведения, публични и частни научноизследователски, иновационни и технологични организации, научноизследователски и технологични инфраструктури, предприятия от всички размери (включително стартиращи предприятия, спин-оф предприятия и разрастващи се предприятия) и посредници (като например специалисти по трансфер на знания и технологии, инкубатори, научни паркове и корпоративни посредници). Въпреки че настоящата препоръка касае главно организациите, нейното съдържание също е от ключово значение за насочване на отделните изследователи, иноватори и техните екипи в съвместното създаване между промишлеността и академичните среди. Настоящата препоръка следва да спомага за култивиране на динамична среда на НИИ и разработване на всеобхватно взаимно разбиране относно съответните цели и дейности на промишлеността и академичните среди.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

1. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения:

- (1) „оползотворяване на знанията“ е процес на създаване въз основа на знания на социална и икономическа стойност чрез свързване на различни области и сектори и превръщането на данни, ноу-хау и резултати от научни изследвания в устойчиви продукти, услуги, решения и основани на знания политики, които облагодетелстват обществото ⁽¹²⁾;

⁽⁷⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите — Стратегия на Европа за международното сътрудничество в един променящ се свят, COM(2021) 252 final, 18.5.2021 г.

⁽⁸⁾ Европейска комисия, ГД „Научни изследвания и иновации“, „Справяне с чуждестранната намеса в областта на научните изследвания и иновациите“ — Работен документ на службите на Комисията, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

⁽⁹⁾ Съвместно съобщение до Европейския парламент, Европейския съвет и Съвета относно „Европейска стратегия за икономическа сигурност“, JOIN/2023/20 final, 20.6.2023.

⁽¹⁰⁾ Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects (Използване на иновациите чрез сътрудничество: предизвикателства и възможности в областта на ИС за МСП в контекста на съвместните изследователски проекти, финансирани от ЕС) (lesi.org).

⁽¹¹⁾ Програма за политиката за европейското научноизследователско пространство (europa.eu).

⁽¹²⁾ Препоръка (ЕС) 2022/2415.

- (2) „съвместно създаване между промишлеността и академичните среди“ означава процеса на съвместно създаване и оползотворяване на знанията между промишлеността, участниците в НИИ и вероятно и други заинтересовани страни, като например публични органи, социални партньори и гражданското общество ⁽¹³⁾;
- (3) „академични среди“ означава университети и други висши учебни заведения, включително публични и частни научноизследователски и технологични организации ⁽¹⁴⁾, университети по приложни науки и други висши институции за професионално образование и обучение;
- (4) „интелектуален актив“ означава резултат или продукти, генерирани от каквито и да е дейности в областта на НИИ (например права върху интелектуална собственост, данни, ноу-хау, прототипи, процеси, практики, технологии и софтуер);
- (5) „отворена наука“ означава подход към научния процес, основан на отворени съвместни дейности, инструменти и разпространение на знания, както е определено в член 2, точка 5 от Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁵⁾;
- (6) „отворена иновация“ означава подходът към отваряне на иновационния процес извън дадена организация ⁽¹⁶⁾;
- (7) „свободен достъп“ означава достъп, предоставян безплатно на крайния ползвател, до научноизследователски данни, включително научни публикации, в съответствие с член 14, параграф 1, буква а) и член 39, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/695.

2. ИЗГРАЖДАНЕ НА БЛАГОПРИЯТСТВАЩА СРЕДА ЗА СЪВМЕСТНО СЪЗДАВАНЕ МЕЖДУ ПРОМИШЛЕНОСТТА И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ

2.1. Стратегия, повишаване на осведомеността и стимули

2.1.1. *Препоръчва се да се насърчава съвместното създаване между промишлеността и академичните среди в стратегията на организацията чрез:*

- а) определяне на ясна мисия за насърчаване на съвместното създаване между промишлеността и академичните среди за оползотворяване на знанията и разработване на пригодни за използване по предназначение стратегии за научноизследователска и развойна дейност, одобрени от висшето и средното ръководство;
- б) насърчаване на интердисциплинарно сътрудничество и обмен на знания в рамките на организацията с цел насърчаване на култура на иновации и отворен диалог, споделяне на добри резултати и предизвикателства и учене чрез практика;
- в) обмисляне създаването на специални екипи, които да отговарят за улесняването и подпомагането на сътрудничеството между промишлеността и академичните среди; инвестиране на време и ресурси; осигуряване на насоки за определяне на потенциални партньори (като се отчитат интересите, ангажиментът, предишният опит и допълването на способностите); и осигуряване на информация за наличните видове съвместно създаване и партньорства (различни степени на участие, продължителност и условия);
- г) укрепване на диалога между промишлеността и академичните среди на равнището на консултативните структури и стремеж към създаване на съвместни пътни карти с участието на академични среди, промишлеността, публични органи, социални партньори, клъстери, стартиращи предприятия и граждани, например чрез създаването на специални съвети; по възможност организиране на кръгли маси, среди или процеси за сътрудничество, включително анализ на нуждите от умения, за да се определят предизвикателствата за образованието и да се набележат компетентностите и уменията от значение за пазара на труда, с оглед съответно да се адаптират учебните програми и методите на обучение и да се развият у студентите ориентири към бъдещето умения;

⁽¹³⁾ Адаптирано от понятието за съвместно създаване на знания в Доклада на ОИСП „Knowledge co-creation in the 21st Century“ (Съвместно създаване на знания през XXI век).

⁽¹⁴⁾ Адаптирано от определението за академичен сектор в анотираното споразумение за предоставяне на безвъзмездни средства по линия на „Хоризонт 2020“ https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

⁽¹⁶⁾ Препоръка (ЕС) 2023/499 на Комисията от 1 март 2023 г. относно кодекс на практиките при управлението на интелектуалните активи за оползотворяване на знанията в европейското научноизследователско пространство (ОВ L 69, 7.3.2023 г., стр. 75, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/499/oj>).

- д) разработване на съвместни структури, като например центрове за иновации и знания, виртуални институти и академии за предприемачество⁽¹⁷⁾, за да се насърчава сътрудничеството и да се установят устойчиви взаимосвързани екосистеми; по възможност създаване на живи лаборатории и предлагане на основани на предизвикателства дейности, като хакатони, на които да се събират на едно място различни в международен план и трансдисциплинарни екипи от студенти, изследователи, дружества и градове с цел разработване на иновативни решения, които са от значение за дружествата и градовете;
- е) създаване на възможности за приемане на бакалаври и магистри, докторанти и изследователи с научна степен „доктор“ в дружествата и активно ангажиране в съвместни научни изследвания и ориентирани към мисии НИИ;
- ж) насърчаване на дейности за изграждане на доверие и взаимни знания (като например работа в мрежа, командировки и обмен на персонал между партньори) и използване на инструменти (като например ваучери за иновации) с цел насърчаване на по-ефективни и устойчиви партньорства.

2.1.2. Препоръчва се да се повиши осведомеността в организациите относно взаимните ползи и възможностите за създаване на стойност, които съвместното създаване между промишлеността и академичните среди може да предложи, чрез:

- а) насърчаване на култура на междусекторно съвместно създаване и взаимно обучение посредством обмен на идеи за теми от общ интерес и споделяне на успешни примери и най-добри практики⁽¹⁸⁾;
- б) приваждане на публичните и частните интереси в съответствие чрез определяне на общите предизвикателства и цели между промишлеността и академичните среди, като например вземане под внимание на обществените нужди или постигане на напредък в технологичните иновации;
- в) комуникиране относно ползите от съвместното създаване на знания за промишлеността, като например принос за всяка обществена нужда, оказване на социално въздействие, подобряване на промишлените изследвания, оценяване на обмена на таланти и умения, увеличаване на мащаба на социалните и организационните иновации на работното място, достъп до публично финансирани научноизследователски програми, споделяне на рисковете, свързани с изпитването на нови идеи и технологии, подобряване на продуктите или услугите и подобряване на конкурентоспособността на предприятията;
- г) комуникиране относно ползите от съвместно създаване на знания за научноизследователските организации, като например допринасяне за обществените нужди, създаване на социално въздействие, стимулиране разработването на спин-оф предприятия, съвместни проекти и публикации, промишлена приложимост на резултатите от научни изследвания, набиране на опит в промишлеността, обмен на умения и достъп до инфраструктури, увеличаване на мащаба на социалните и организационните иновации, подобряване на пригодността за заетост на студентите и изследователите и финансови възможности (включително повече възможности за финансиране);
- д) подчертаване на успешни партньорства между промишлеността и академичните среди в рамките на организацията, изтъкване на значението на ефективното управление на интелектуални активи и демонстриране на стойността, получена в резултат от съвместното създаване между промишлеността и академичните среди;
- е) ангажиране със създатели на политики и публични администрации във връзка с политики за съвместно създаване между промишлеността и академичните среди;
- ж) създаване на съвместни дейности (като например състезания с казуси, хакатони, комуникационни кампании, съвместни обучения и показване на концепции) и включване на гражданите в дейности по съвместно създаване между промишлеността и академичните среди в съответствие с Препоръка (ЕС) 2024/736 на Комисията⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁷⁾ Като например тези, създадени от алиансите на европейски университети.

⁽¹⁸⁾ Примери за най-добри практики могат да бъдат намерени в Регистъра за най-добри практики | Научни изследвания и иновации (europa.eu).

⁽¹⁹⁾ Препоръка (ЕС) 2024/736 на Комисията от 1 март 2024 година относно Кодекс на практиките за гражданско участие за оползотворяване на знанията (ОВ Л, 2024/736, 5.3.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/736/oj>).

2.1.3. Препоръчва се да се предоставят стимули за целия персонал на целевата организация ⁽²⁰⁾ в промишлеността и академичните среди да участват в съвместно създаване между тях чрез:

- а) признаване и възнаграждаване на успешните партньорства между промишлеността и академичните среди, обmena на персонал или междусекторната мобилност и уменията, развивани в съвместното създаване в сферата на набирането на персонал, оценка на дейността ⁽²¹⁾, оценяване на професионалното развитие и развитието на персонала; следва да се обмислят и други стимули, като финансиране, общи права върху интелектуална собственост и споделяне на възнагражденията;
- б) комуникиране относно ползите от различните възможности за съвместно създаване и партньорство за персонала на промишлеността и академичните среди, като учене през целия живот, професионално и лично развитие, автономност на научните изследвания, ръководни функции и възможности за търговска реализация на научните изследвания;
- в) ангажиране на целия персонал в двупосочна междусекторна мобилност — от промишлеността към академичните среди и от академичните среди към промишлеността — с цел насърчаване на съвместното създаване и интердисциплинарни дейности, като например програми в кампуса, за да се преодолеят различията между научните изследвания и практическите приложения от промишлеността;
- г) осигуряване на информация на целия персонал относно съответните инструменти и програми, включително относно безвъзмездни средства за изпълнение на проекти, стипендиантски програми, стипендии, докторантски и постдокторантски програми в сферата на промишлеността, като стипендии за неакадемични стажове за постдокторанти по действие „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК) ⁽²²⁾ и докторантски мрежи по ДМСК (включително докторантури в сферата на промишлеността) ⁽²³⁾, субсидии за доказване на концепции ⁽²⁴⁾, алианси на европейски университети ⁽²⁵⁾, възможности за начално финансиране, помощни услуги, обучение и наставничество, възможности за финансиране и събития.

2.2. Развитие на уменията и учене през целия живот

2.2.1. Препоръчва се да се инвестира в развитие на уменията и в учене през целия живот с цел укрепване на съвместното създаване между промишлеността и академичните среди чрез:

- а) предоставяне и насърчаване на наставничеството, менторството и възможностите за професионално и лично развитие за целия персонал в промишлеността и академичните среди (включително микроквалификации и професионално обучение) ⁽²⁶⁾;
- б) инвестиране в разнообразни и гъвкави възможности за обучение, включително микроквалификации, с цел удовлетворяване на развиващите се потребности в промишлеността и академичните среди и с участието на учители и гостуващи лектори с различни профили, особено от промишлеността;
- в) укрепване на трансверсалните умения на персонала в промишлеността и академичните среди, необходими за ефективно интердисциплинарно и междусекторно сътрудничество, като комуникация, лидерство, адаптиране към променящата се работна среда, гъвкавост и умения за водене на преговори;
- г) насърчаване на всеобхватно разбиране за начина на работа на предприятията и осигуряване на обучение и възможности за студентите и изследователите да представят своите проекти на панели от представители на промишлеността, за да получат обратна информация и да създадат мрежа за своето бъдещо професионално развитие, включително чрез създаването на „инкубатори“ за студенти;
- д) развитие на умения за управление на проекти, надзор и менторство, оценка на въздействието, комуникация, съвместно създаване на знания, оползотворяване и иновации за целия персонал и студентите в академичните среди; това включва обучение по методики за оценяване, рамки за измерване и оценка на резултатите от проекти и тяхното социално въздействие;
- е) насърчаване на стратегическо мислене и предприемачески умения за студенти и изследователи с цел развитие на спин-оф предприятия и стартиращи предприятия въз основа на иновативни продукти и услуги, като резултатите от техните научни изследвания се прилагат на практика на пазара;

⁽²⁰⁾ Целият персонал включва не само изследователите, но и друг персонал, като специалисти по трансфер на знания и технологии и ръководители, отговарящи за посредничеството във взаимодействието между промишлеността и академичните среди.

⁽²¹⁾ Въз основа на работата на коалицията за подобряване на оценката на научните изследвания (CoARA).

⁽²²⁾ Стипендии за стажове за постдокторанти по ДМСК.

⁽²³⁾ Докторантски мрежи по ДМСК.

⁽²⁴⁾ Доказване на концепции | ERC (europa.eu).

⁽²⁵⁾ Инициатива „Европейски университети“ | европейско пространство за образование (europa.eu).

⁽²⁶⁾ В съответствие с Плана за действие на Европейския стълб на социалните права.

- ж) осигуряване на повече обучение относно възможностите за финансиране на НИИ и насърчаване на всеобхватно разбиране за функционирането и дейностите на академичните и научноизследователските институции в промишлеността, по-специално МСП, и насърчаване на инкубаторите, иновационните центрове и центрове за разпространение на технологии с цел подпомагане на иновационните процеси на МСП, например чрез надграждане върху работата, извършена от центрове за високи постижения в областта на професионалното образование ⁽²⁷⁾;
- з) осигуряване на обучение по управление на интелектуални активи (обучението следва да бъде насочено и към промишлеността, особено към МСП, и академичните среди, включително студентите, в идеалния случай — в смесени групи) и акцентиране върху управлението на интелектуални активи в проекти и партньорства, включително съображенията за отворена наука и отворени иновации, в съответствие с Препоръка (ЕС) 2023/499 на Комисията;
- и) осигуряване на обучение по стандартизация с цел подобряване разбирането на характеристиките и връзките между научните изследвания, иновациите и стандартизацията, както и начина, по който те могат да се подпомагат взаимно, за да засилват оползотворяването на знанията, в съответствие с Препоръка (ЕС) 2023/498 на Комисията ⁽²⁸⁾;
- й) развитие на уменията на персонала, студентите и изследователите за използване на цифрови платформи и инструменти, включително тези, които са свързани с грамотност по отношение на данните, и управление на данните за оползотворяване на знанията;
- к) насърчаване на участието на целия персонал (включително ръководен и административен персонал) и изследователите в съответните национални и международни междусекторни схеми за мобилност между академичните среди и промишлеността, както и други схеми, като докторантски мрежи по ДМСК, обмен на персонал по ДМСК, ⁽²⁹⁾ съфинансиране по ДМСК ⁽³⁰⁾, Еразъм+ ⁽³¹⁾, програми за образование и обучение на общностите за знания и иновации на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) ⁽³²⁾ и Общността за европейски научни изследвания и иновации в областта на сигурността (CERIS).

2.3. Изграждане на мрежи и комуникация

2.3.1. Препоръчва се да се инвестира в изграждането на мрежи, комуникацията и създаването на взаимоотношения, за да се улесни съвместното създаване между промишлеността и академичните среди посредством:

- а) насърчаване на персонала да взема участие в дейности по изграждане на мрежи в рамките на организацията и с външни организации и повишаване на осведомеността относно възможностите за изграждане на мрежи;
- б) организиране и участие в събития, които събират заедно промишлеността (включително МСП, спин-оф и стартиращи предприятия, бизнес ангели, фондове за рискови капитали и други заинтересовани страни) и академичните среди, за да обсъждат общи интереси, предизвикателства и възможности;
- в) поддържане на активна мрежа на бивши възпитаници с цел създаване на връзки и осигуряване на възможности за предприемачите-бивши възпитаници и тези, които работят в промишлеността, да споделят своя експертен опит със студентите и да предоставят наставничество ⁽³³⁾;
- г) присъединяване към клъстери ⁽³⁴⁾, мрежи ⁽³⁵⁾, платформи ⁽³⁶⁾, общности за партньорски практики, съвместни работни групи и консултативни съвети (и официални, и неофициални) и използване на наличните помощни услуги (като инкубатори, ускорители, бюра за трансфер на знания/технологии, звена за връзка и експерти — трети страни) на равнището на ЕС, на национално и на регионално равнище;

⁽²⁷⁾ Центрове за високи постижения в областта на професионалното образование — заетост, социални въпроси и приобщаване (europa.eu).

⁽²⁸⁾ Препоръка (ЕС) 2023/498 на Комисията от 1 март 2023 г. относно кодекс на практиките за стандартизация в европейското научноизследователско пространство (ОВ Л 69, 7.3.2023 г., стр. 63, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2023/498/oj?locale=bg>).

⁽²⁹⁾ Обмен на персонал | Действия „Мария Склодовска-Кюри“ (europa.eu).

⁽³⁰⁾ COFUND | Действия „Мария Склодовска-Кюри“ (europa.eu).

⁽³¹⁾ Home | Еразъм+ (europa.eu).

⁽³²⁾ EIT Entrepreneurial Education ((Предприемаческо образование от EIT): Learn from Leaders of European Innovation (Обучение от лидерите в областта на европейските иновации) | EIT.

⁽³³⁾ Например EIT Alumni (бивши възпитаници на EIT) | EIT (europa.eu).

⁽³⁴⁾ Например Homepage | European Cluster Collaboration Platform (Европейската платформа за сътрудничество между клъстери) .

⁽³⁵⁾ Например мрежата „Enterprise Europe“ (europa.eu) и общностите на EIT за знания и иновации, и техният дългогодишен експертен опит в интегрирането на научните изследвания, иновациите и образованието в контекста на сътрудничеството между промишлеността и академичните среди.

⁽³⁶⁾ Като платформата „Horizon Results“ (europa.eu).

- д) повишаване на осведомеността относно предизвикателствата, включително сигурността на научните изследвания във връзка със сътрудничеството в областта на НИИ и възможната външна намеса ⁽³⁷⁾, и насърчаване на партньорства между предприятия от Съюза и глобални академични партньори ⁽³⁸⁾;
- е) насърчаване на открита и ефективна комуникация и гарантиране разбирането на терминологиите, използвани от различни участници;
- ж) определяне и използване на добре установени, професионално ръководени цифрови платформи или брокери (с възможности за търсене, филтри, предупреждения и др.), които:
 - и) намират подходящи партньори от промишлеността и академичните среди, както и други заинтересовани страни, като отделни лица и публични органи;
 - ii) проучват възможности за съвместно създаване;
 - iii) привеждат в съответствие целите по интерактивен начин;
- з) създават вътрешни звена за връзка с необходимите средства и ресурси, които да служат като звена за контакт за съвместното създаване между промишлеността и академичните среди, които предоставят информация за възможности и гарантират безпроблемни взаимоотношения с партньорите;
- и) насърчават дългосрочно и устойчиво ангажиране след проекта и стимулиране на текущи взаимоотношения и партньорства между промишлеността и академичните среди.

3. УПРАВЛЕНИЕ НА СЪВМЕСТНОТО СЪЗДАВАНЕ МЕЖДУ ПРОМИШЛЕННОСТТА И АКАДЕМИЧНИТЕ СРЕДИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА

3.1. Условия за успешни партньорства

3.1.1. Препоръчва се да се разработи съвместна рамка за партньорство между промишлеността и академичните среди за ефективно оползотворяване на знанията чрез:

- а) договаряне на споделена визия, цели, очаквания и задачи, които водят до високо ниво на участие и дългосрочен ангажимент при зачитане на академичната свобода и, по целесъобразност, включване на други заинтересовани страни за създаване на рамка за партньорство;
- б) насърчаване на доверието и обвързването между всички страни, участващи в рамката за партньорство;
- в) определяне на ясна и всеобхватна договорна рамка, структура на управление, договорености за управление на партньорството и процедура за разрешаване на конфликти с подкрепата на експерти юристи;
- г) договаряне на подробен график и пътна карта за партньорството, включително ключови етапи и крайни срокове, и редовния им преглед, както и изготвяне на обща междусекторна работна терминология между партньорите;
- д) определяне на специфични показатели за наблюдение и оценяване на напредъка, създадената стойност, въздействието (екологично, технологично, икономическо, обществено, политическо и здравно) и устойчивостта на партньорството;
- е) разработване на стратегия за съвместно управление на интелектуалните активи ⁽³⁹⁾, включително съображения относно широките познания, обмена на данни, оценяването, съвместното управление и правата на интелектуална собственост, практиките на отворена иновация и приноса към стандартизацията;
- ж) постигане на съгласие относно поверителността, собствеността върху данните и въпросите, свързани с неприкосновеността на данните, както и политика относно конфликтите на интереси;
- з) създаване на ясна структура на сътрудничество със специално обучен персонал (и специален екип в партньорските организации, ако е целесъобразно); тези екипи може да се подпомагат от бюра за трансфер на знания/технологии за партньорите от академичните страни или от съответните сдружения за партньорите от промишлеността;

⁽³⁷⁾ Европейска комисия, ГД „Научни изследвания и иновации“, „Справяне с чуждестранната намеса в областта на научните изследвания и иновациите“ — Работен документ на службите на Комисията, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

⁽³⁸⁾ Достъпен в Анализа на въздействието на обмена на персонал за научноизследователска и иновационна дейност (RISE): Действия „Мария Склодовска-Кюри“ — Служба за публикации на Европейския съюз (europa.eu).

⁽³⁹⁾ Препоръчително е да се следват насоките, предвидени в кодекса на практиките при управлението на интелектуалните активи за оползотворяване на знанията в ЕНП относно управлението на интелектуални активи в съвместни дейности за научни изследвания и иновации и препоръките относно предимно публично финансираните проекти.

- и) насърчаване на равенство, многообразие, устойчивост и приобщаване и избягване на свързани с пола предубеждения в целите и дейностите за партньорство;
- й) повишаване на осведомеността относно рамката за партньорство и ценностите, ролите, стимулите и ресурсите на партньорите, за да се гарантира яснота и привеждане в съответствие.

3.2. Привличане на посредници ⁽⁴⁰⁾

3.2.1. Препоръчва се да се популяризира ролята на посредниците, за да се насърчава устойчивото дългосрочно съвместно създаване между промишлеността и академичните среди чрез:

- а) извличане на полза от подкрепата на различни видове посредници, включително специалисти по трансфер на знания и технологии или договорни ръководители, които осъществяват надзор над формални операции в рамките на организацията (като въпроси, свързани с управлението на интелектуални активи); посредниците може да включват също и корпоративни, и други професионални посредници (като сдружения от промишления сектор или научни сдружения), които подпомагат диалога и разбират работните взаимоотношения, или организации, които извършват надзор над пространства за съвместно създаване с множество заинтересовани страни (като тестови среди, изпитателни стендове, платформи и живи лаборатории);
- б) извличане на полза от подкрепата на посредници в партньорството за улесняване на медиацията и комуникацията между партньорите;
- в) включване на посредниците в разработването на рамки за партньорство и вземане на участие в състезателни процедури на агенции за финансиране;
- г) ангажиране с посредници за предоставяне на данни относно отговорни иновации, регулаторни съвети и насоки по въпроси, по които организацията може да няма експертен опит (като управление на риска във връзка с технологиите);
- д) предоставяне на адекватни ресурси, включително финансиране и инвестиране в професионализацията на посредниците, и признаване на тяхната ключова роля в екосистемите за иновации на ЕС, националните и регионалните екосистеми за иновации и в привеждането на интересите на множество заинтересовани страни, междусекторните и регионалните интереси в съответствие с промишлеността и академичните среди;
- е) подпомагане на сътрудничеството и обмена на най-добри практики между посредниците, участващи в съвместно създаване между промишлеността и академичните среди, и насърчаване на експериментирането с цел неговото адаптиране към нови технологии, като изкуствен интелект, и извличането на ползи от тях;
- ж) оправомощаване на посредниците и инвестиране в необходимите умения чрез финансиране на проучвателни посещения и осигуряване на възможности за обучение по финансово и нефинансово оползотворяване на резултатите и социално предприемачество;
- з) насърчаване на посредниците от промишлеността и академичните среди да работят заедно с регионалните създатели на политики и администрации, инвеститорите в рисков капитал, бизнес ангелите и инвестиционните фондове да създадат и/или укрепят регионалните иновационни центрове и да привлекат инвестиции.

3.3. Укрепване на оползотворяването на резултатите от съвместното създаване между промишлеността и академичните среди

3.3.1. Препоръчва се да се насърчава оползотворяването на резултатите от дейностите за съвместно създаване между промишлеността и академичните среди чрез:

- а) включване, за всеки очакван резултат, на правила относно собствеността и контрола (включително отворен достъп и закрила на интелектуалната собственост) и план за оползотворяване за по-голямо въздействие; в този план следва да бъде определена ролята на всяка страна, стъпките, които трябва да се вземат, за да се постигне въздействие, и също за съвместно използване, когато е целесъобразно и когато основните интереси на партньорите са приведени в съответствие;
- б) създаване на ефективни канали и инструменти ⁽⁴¹⁾, включително за стандартизация, за да се гарантира внедряването на решенията, и изготвяне на редовно актуализиран списък на ключовия персонал и звената за контакт за всеки партньор в дадено сътрудничество;

⁽⁴⁰⁾ Посредниците включват например специалисти по трансфер на знания и технологии, бизнес инкубатори, научни паркове, иновационните центрове или клъстери на ЕС, национални и регионални иновационни центрове или клъстери, експерти по интелектуална собственост, консултанти и специалисти по подпомагане на иновациите, екипи за научна комуникация и ангажиране с политики, организации за знания за политики/научни консултации и специалисти по ангажиране на гражданите.

⁽⁴¹⁾ Канали и инструменти за оползотворяване на научните изследвания и иновациите (europa.eu).

- в) повишаване на осведомеността и извличане на ползи от публичните и частните схеми за финансиране, включително програми за финансиране на прототипи с цел демонстриране на техническата осъществимост на резултатите от научните изследвания, и финансиране от Съюза и национално финансиране за внедряване;
- г) насърчаване използването на утвърдени инструменти и услуги, с които се насърчава определянето на резултатите от стратегии и бизнес планове с висок потенциал за иновации и развитие на подкрепа за внедряването им в обществото.

3.3.2. *Препоръчва се обединяване на ресурсите и ангажиране в съвместни инфраструктури и съоръжения за съвместно създаване с цел укрепване на съвместното създаване между промишлеността и академичните среди чрез:*

- а) инвестиране и участие в съвместни научноизследователски и технологични структури ⁽⁴²⁾ и съоръжения за съвместно създаване, като например споделени работни места, изпитателни стендове и паркове за иновации, съоръжения за изпитване и експериментиране ⁽⁴³⁾ и пилотни линии ⁽⁴⁴⁾, които може да предоставят професионална подкрепа на персонала в области, като развитие на стопанската дейност, връзка с промишлеността, управление на бюра за трансфер на знания/технологии и управление на финансирането на научни изследвания с цел да се преодолеят различията между промишлеността и академичните среди;
- б) осигуряване на достъп до ресурси, като общи съоръжения, хранилища за оборудване и данни, с цел подпомагане на съвместните дейности в сферата на научните изследвания и иновациите (и като се имат предвид свързаните с това въпроси относно поверителността);
- в) подкрепа и участие в отворени платформи за иновации (включително цифрови среди и инструменти за съвместно създаване и професионално намиране на партньори от промишлеността и академичните среди) с цел стартиране и разработване на проекти за иновации, като се започне от идеи за иновации, предизвикателства в промишления сектор и се завърши с изграждане на консорциуми и екипи;
- г) предлагане на насоки относно методите за съвместно създаване, най-добри практики в сферата на отворената иновация и оползотворяването, пригодени към специфичните цели и задачи на партньорството; тези методи може да включват проекционно мислене, ориентирани към ползвателя подходи и процеси на участие.

3.4. **Оценяване на резултатите, създадената стойност и въздействието**

3.4.1. *Препоръчва се да се оценяват резултатите, създадената стойност и въздействието на съвместното създаване между промишлеността и академичните среди чрез:*

- а) съвместно договаряне на подходящи показатели за такива оценки и гарантиране на баланс между ориентираните към предприятията, социално ориентираните и ориентираните към научните изследвания показатели. Те може да включват определените иновации, лицензи, марки и софтуер, принос към стандартите и публично-частните съвместни публикации. Следва да се оцени въздействието (като например екологични, технологични, икономически, обществени, политически въздействия и въздействия върху здравето). Отрицателните въздействия следва да се докладват, а етичните опасения — да се оценяват;
- б) съвместно договаряне и разработване на показатели за качество с цел да се оценят резултатите от партньорството (като професионални взаимоотношения, спечелено доверие и обмен на знания), например посредством целеви проучвания и редовно подаване на обратна информация;
- в) използване на казуси за оценка на социалното въздействие и създадената стойност, по-специално за предимно публично финансирани проекти, и предоставяне на публичен достъп до тези казуси;
- г) преглед на показателите и индикаторите във времето и наблюдение на дългосрочното въздействие на партньорството от гледна точка на последователност, устойчивост, възможност за промяна на мащаба и повторно използване;
- д) гарантиране на справедливо и равностойно споделяне на стойността, генерирана от съвместното създаване между промишлеността и академичните среди, въз основа на въздействието, създадено с такива дейности;
- е) гарантиране, че всички участващи страни вземат под внимание стойността и въздействието, създадени от партньорството, при разработването на бъдещи дейности и партньорства.

⁽⁴²⁾ Във връзка със създаването на научноизследователски или технологични инфраструктури вж. Съобщение на Комисията — Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (ОВ С 414, 28.10.2022 г., стр. 1).

⁽⁴³⁾ Програма „Цифрова Европа“.

⁽⁴⁴⁾ Инициативата „Интегрални схеми за Европа“.

Съставено в Брюксел на 1 март 2024 година.

За Комисията
Илиана ИВАНОВА
член на Комисията
